

تقابل و توازن امنیت و آزادی در دولت قانونمدار

دکتر محمد شمعی

پژوهشگر و مدرس دانشگاه

دکتر سید محمد صادق احمدی

هیات علمی دانشگاه آزاد اصفهان

فهرست مطالب

پیشگفتار ۱۳

فصل اول: کلیات و مفاهیم

بخش اول - امنیت	۱۶
مبحث اول - تحلیل مفهومی	۱۶
گفتار اول - امنیت به‌عنوان مفهومی متروک و چالش‌برانگیز	۱۸
گفتار دوم - موارد مشکل‌ساز در مفهوم امنیت	۲۱
مبحث دوم - مبانی تحول مفهوم امنیت	۲۲
گفتار اول - مرجع، مقیاس، میزان و خطرات مرتبط با امنیت	۲۲
گفتار دوم - سازوکار هزینه و زمان حصول امنیت	۲۶
مبحث سوم - گونه‌شناسی مفهوم امنیت و گسترش آن	۲۹
گفتار اول - گونه‌شناسی مفهوم امنیت	۲۹
بند اول - امنیت ملی	۲۹
بند دوم - امنیت انسانی	۳۰
بند سوم - امنیت قضایی	۳۱
بند چهارم - امنیت حقوقی	۳۲
گفتار دوم - گسترش مفهوم امنیت؛ امنیت جامعوی و نقد آن	۳۴
بند اول - گسترش مفهوم امنیت	۳۶
بند دوم - امنیت جامعوی و نقد آن	۴۰

۶ □ تقابل و توازن امنیت و آزادی در دولت قانونمدار

- مبحث چهارم - نظریه‌های امنیت..... ۵۱
- گفتار اول - نظریه‌ی واقع‌گرایی..... ۵۱
- گفتار دوم - نظریه‌ی صلح دموکراتیک..... ۵۳
- گفتار سوم - نظریه‌ی کپنهاگ..... ۵۵
- گفتار چهارم - نظریه‌ی سازه‌نگاری..... ۵۷
- گفتار پنجم - نظریه‌ی فمینیستی..... ۵۸
- مبحث پنجم - تحولات حقوق داخلی به تأثیر از بین‌المللی شدن و ارتباط آن با امنیت ملی..... ۶۰
- گفتار اول - بین‌المللی شدن حقوق اساسی..... ۶۰
- گفتار دوم - قوانین اساسی سنتی، تئوری قرارداد اجتماعی و تأثیرپذیری حقوق اساسی از فرایند بین‌المللی شدن..... ۶۲
- گفتار سوم - تشکیل سازمان‌های جهانی بین‌المللی و پدیده‌ی بین‌المللی شدن..... ۶۶
- گفتار چهارم - بین‌المللی شدن بر مبنای حقوق بین‌الملل عرفی یا معاهده‌ای..... ۶۸
- گفتار پنجم - امنیت ملی و تعامل دوسویه با نهادها، رژیم‌ها، قواعد و هنجارهای بین‌المللی..... ۷۲
- گفتار ششم - استانداردهای بین‌المللی حقوق امنیت ملی..... ۷۳
- گفتار هفتم - انقلاب حقوقی در سازمان‌های بین‌المللی..... ۷۵
- مبحث ششم - عوامل تهدیدگر امنیت ملی..... ۹۲
- گفتار اول - جاسوسی..... ۹۴
- گفتار دوم - پول‌شویی..... ۹۶
- گفتار سوم - قاچاق انسان..... ۹۹
- گفتار چهارم - قاچاق مواد مخدر..... ۱۰۳
- گفتار پنجم - تروریسم..... ۱۰۴
- گفتار ششم - فساد مالی و اداری..... ۱۰۹
- گفتار هفتم - برآیند بحث امنیت..... ۱۱۱
- بخش دوم - آزادی..... ۱۱۳**
- مبحث اول - مفهوم‌شناسی و جلوه‌های آزادی..... ۱۱۳

فهرست مطالب □ ۷

گفتار اول - مفهوم‌شناسی آزادی.....	۱۱۳
بند اول - آزادی در مفهوم مثبت و منفی.....	۱۱۷
بند دوم - دیدگاه گاردینر در مورد آزادی.....	۱۱۸
بند سوم - «آزادی از چیزی» در مقابل «آزادی برای انجام کاری».....	۱۲۱
بند چهارم - آزادی از ارادهٔ دیگران؛ نبود اجبار و تهدید.....	۱۲۱
بند پنجم - آزادی برای انجام کارهای مختلف.....	۱۲۴
بند ششم - توسعهٔ خطرناک مفهوم آزادی.....	۱۲۴
مبحث دوم - جلوه‌های آزادی و مصادیق تقابل آن با امنیت.....	۱۲۶
گفتار اول - جلوه‌های آزادی‌های فردی.....	۱۲۶
بند اول - حق حیات.....	۱۲۶
بند دوم - حق کرامت انسانی.....	۱۳۰
بند سوم - آزادی رفت‌وآمد و انتخاب محل اقامت.....	۱۳۶
بند چهارم - مصونیت از تعرض به حریم خصوصی.....	۱۴۲
بند پنجم - آزادی مسکن و تعرض‌ناپذیری آن.....	۱۴۷
بند ششم - مصونیت مکاتبات و مکالمات.....	۱۴۸
گفتار دوم - جلوه‌های آزادی‌های جمعی.....	۱۵۱
بند اول - جلوه‌های آزادی‌های فکری.....	۱۵۸
قسمت اول - آزادی اطلاعات.....	۱۵۸
قسمت دوم - آزادی اندیشه، عقیده و بیان.....	۱۶۴
قسمت سوم - آزادی رسانه‌ها و مطبوعات.....	۱۶۵
قسمت چهارم - آزادی آموزش.....	۱۶۵
بند دوم - آزادی‌های سیاسی.....	۱۶۶
بخش سوم - مفهوم‌شناسی دولت قانونمدار در برابر دولت تمامیت خواه.....	۱۶۷
مبحث اول - دولت قانونمدار.....	۱۶۷
گفتار اول - مفهوم‌شناسی دولت قانونمدار.....	۱۶۷
گفتار دوم - پیش‌فرض‌های زمینه‌ای؛ تکثرگرایی، مشروعیت و شرایط حداقلی دولت قانونمدار.....	۱۶۹

۸ □ تقابل و توازن امنیت و آزادی در دولت قانونمدار

- گفتار سوم - تحولات دولت قانونمدار در غرب..... ۱۷۶
- بند اول - مفهوم دولت قانونمدار (Rechtsstaat) در آلمان..... ۱۷۶
- بند دوم - مفهوم دولت قانونمدار (État de droit) در فرانسه..... ۱۸۵
- بند سوم - مفهوم دولت قانونمدار (Rule of law) در حقوق عرفی آمریکایی
انگلیسی..... ۱۸۹
- مبحث دوم - دولت تمامیت‌خواه..... ۱۹۳
- گفتار اول - مفهوم‌شناسی دولت تمامیت‌خواه..... ۱۹۳
- بند اول - تنهایی..... ۱۹۵
- بند دوم - ایدئولوژی..... ۱۹۶
- بند سوم - وحشت و وحشونت..... ۱۹۸
- گفتار دوم - مؤلفه‌های دولت تمامیت‌خواه..... ۱۹۸
- بند اول - مشارکت اجباری..... ۱۹۸
- بند دوم - اراده بی‌واسطه حاکم..... ۱۹۹
- بند سوم - ازبین‌رفتن هویت فردی و تاریخی شهروندان..... ۱۹۹
- بند چهارم - ازبین‌رفتن جامعه مدنی..... ۲۰۰
- مبحث سوم - دیکتاتوری مبتنی بر قانون اساسی و حکومت جمهوری..... ۲۰۱
- گفتار اول - ماهیت متناقض‌نمای دیکتاتوری مبتنی بر قانون اساسی..... ۲۰۴
- گفتار دوم - تئوری‌های دیکتاتوری مبتنی بر قانون اساسی..... ۲۰۷
- گفتار سوم - چیستی دیکتاتوری مبتنی بر قانون اساسی..... ۲۱۲
- گفتار چهارم - گذار از دولت حقوقی به دولت امنیتی کیفری..... ۲۱۶

فصل دوم: مبانی تقابل امنیت و آزادی

- بخش اول - مبانی فلسفی تقابل امنیت و آزادی..... ۲۲۵
- مبحث اول - رابطه بین آزادی و امنیت..... ۲۲۵
- گفتار اول - تقابل امنیت و آزادی در دستگاه فکری هابز..... ۲۲۷
- گفتار دوم - قیاس فلسفه هابز با «سیاست ترس» در ایالات متحده آمریکا..... ۲۳۲
- گفتار سوم - نظریه هابز و وضع بین‌المللی..... ۲۳۶

فهرست مطالب □ ۹

۲۳۹.....	گفتار چهارم - جهان‌بینی هابزی در اندیشه بوش
۲۴۰.....	مبحث دوم - امنیت و آزادی در دستگاه فکری لاک
۲۴۵.....	گفتار اول - جنگ علیه تروریسم از دیدگاه لاک
۲۴۷.....	گفتار دوم - رویکرد لاک در مورد روابط بین‌الملل
۲۵۰.....	مبحث سوم - تقابل امنیت و آزادی در دستگاه فکری روسو
۲۶۳.....	مبحث چهارم - خیر مشترک (عامل موازنه منافع فردی و منافع جمعی)
۲۶۴.....	مبحث پنجم - تحولات قرن بیستم میلادی
۲۶۷.....	مبحث ششم - کاهش آزادی (افزایش امنیت در مقابل تروریسم و کاهش امنیت در مقابل دولت)
۲۶۹.....	مبحث هفتم - نتیجه‌گرایی در حوزه آزادی‌های مدنی
۲۷۵.....	بخش دوم - مبانی حقوقی تقابل امنیت و آزادی
۲۷۸.....	مبحث اول - امنیت؛ حق انتزاعی یا هدف دولت؟
۲۸۲.....	مبحث دوم - تعارض حقوق و حق حیات
۲۸۳.....	مبحث سوم - مخالفت‌های استراتژیک در توزان امنیت و آزادی
۲۸۸.....	مبحث چهارم - مبانی رویه‌ای تقابل امنیت و آزادی
۲۹۱.....	بخش سوم - باز تعریف آزادی با در نظر گرفتن ملاحظات مرتبط با امنیت
۲۹۵.....	مبحث اول - موازنه آزادی و امنیت
۳۰۴.....	مبحث دوم - تدوین مجدد مفهوم آزادی: (خاستگاه اجتماعی آزادی در جوامع لیبرال‌دموکرات کنونی)

فصل سوم: آثار و نتایج تحدید آزادی و امنیتی شدن دولت

۳۱۸.....	بخش اول - قوه مقننه
۳۱۸.....	مبحث اول - جرم‌انگاری حداکثری در حوزه جرم‌های امنیتی
۳۲۰.....	مبحث دوم - مشکلات پیامدگرایانه جرم‌انگاری حداکثری در حوزه جرم‌های امنیتی
۳۲۰.....	گفتار اول - مجازات بیش از حد
۳۲۳.....	گفتار دوم - برخورد ناعادلانه یا نابرابر

۱۰ □ تقابل و توازن امنیت و آزادی در دولت قانونمدار

- گفتار سوم - تضعیف حاکمیت قانون ۳۲۵
- گفتار چهارم - هدررفتن منابع ۳۲۹
- مبحث سوم - مشکلات هنجاری (ذاتی) جرم‌انگاری حداکثری ۳۳۰
- گفتار اول - قوانین کیفری، دلایل مستثناکننده و مفهوم خدمات‌رسانی ۳۳۲
- گفتار دوم - صلاحیت کیفری ۳۳۵
- گفتار سوم - مشکل هنجاری و ویژگی قوانین کیفری ۳۳۶
- بخش دوم - قوه مجریه** ۳۴۱
- مبحث اول - گسترش دیوان‌سالاری کیفری و ابتناء بر عقلانیت صوری ۳۴۲
- مبحث دوم - شکل‌گیری دولت امنیتی کیفری ۳۴۶
- مبحث سوم - تحمیل هزینه‌های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی بر بدنه دولت و جامعه ۳۵۰
- مبحث چهارم - تحدید حقوق بنیادین و آزادی‌های عمومی توسط نهادهای اجرایی .. ۳۵۴
- مبحث پنجم - تعلیق حقوق و آزادی‌های بنیادین ۳۵۷
- مبحث ششم - انسانیت‌زدایی از حقوق ۳۵۹
- مبحث هفتم - کرامت‌زدایی از انسان (حکومت و اخلاق) ۳۶۲
- گفتار اول - تعارض نظریه حقوق کیفری دشمنان با اندیشه دولت قانونمدار ۳۶۷
- گفتار دوم - نقد اخلاق حداکثرگرا ۳۷۰
- گفتار سوم - تقدم خیر بر حق و بی‌توجهی به عدالت ۳۷۰
- گفتار چهارم - امکان انجام اعمال وحشتناک ۳۷۷
- گفتار پنجم - تعارض با تمامیت فرد ۳۷۷
- مبحث هشتم - ریسک‌مداری در عرصه کنترل جرائم امنیتی (مدیریت کیفری ریسک جرم) ۳۷۸
- گفتار اول - نظارت پیشگیرانه توسط دولت ۳۸۱
- گفتار دوم - فضاهای مرتبط با نظارت پیشگیرانه دولت ۳۸۵
- گفتار سوم - چالش‌های حقوق بشری پیشگیری ۳۸۸
- بند اول - نقض آزادی‌های عمومی به واسطه گسترش حیطه نظارت پیشگیرانه ۳۹۲
- بند دوم - ترس از جرم و امنیتی‌شدن جامعه ۳۹۶

فهرست مطالب □ ۱۱

مبحث نهم - پیشگیری از جرائم امنیتی در پرتو نظریه حکمرانی مطلوب.....	۳۹۹
بخش سوم - قوه قضائیه.....	۴۰۵
مبحث اول - سیر تحولات امنیت قضایی.....	۴۰۵
گفتار اول - قانونی بودن تعقیب.....	۴۰۶
گفتار دوم - متناسب بودن تعقیب.....	۴۰۷
مبحث دوم - جلوه‌های امنیت قضایی.....	۴۰۷
گفتار اول - دادرسی عادلانه.....	۴۰۷
بند اول - تضمینات دادرسی عادلانه در مرحله پیش دادرسی.....	۴۱۰
قسمت اول - تضمینات مرتبط با اصول کلی حقوق.....	۴۱۱
بند اول - اصل برائت.....	۴۱۵
بند دوم - اصل قانونی بودن جرم و مجازات.....	۴۲۰
قسمت دوم - تضمینات دادرسی عادلانه در مرحله دادرسی.....	۴۲۴
بند اول - قانونی بودن بازداشت.....	۴۲۴
بند دوم - منع شکنجه.....	۴۲۷
بند سوم - حق دسترسی به وکیل.....	۴۳۱
بند چهارم - مدت تحت نظر.....	۴۳۳
قسمت سوم - تضمینات مرتبط با زندان.....	۴۳۵
مبحث سوم - آثار و نتایج امنیتی شدن قوه قضائیه.....	۴۳۸
گفتار اول - زوال استقلال قاضی و قوه قضائیه.....	۴۳۸
گفتار دوم - زوال تضمین‌های مرتبط با اصل برائت.....	۴۳۹
گفتار سوم - جرم‌انگاری و کیفرگذاری قضایی.....	۴۴۰
گفتار چهارم - موازی‌سازی قوای قضایی.....	۴۴۲
مبحث چهارم - دادرسی منصفانه در شرایط اضطراری.....	۴۴۴
گفتار اول - قانونمند بودن واکنش دولت.....	۴۴۴
گفتار دوم - تناسب، ضروری و موقت بودن واکنش دولت.....	۴۴۵
گفتار سوم - استانداردهای ممنوع‌کننده تعلیق حقوق دادرسی عادلانه.....	۴۴۶
نتیجه‌گیری.....	۴۴۹

۱۲ □ تقابل و توازن امنیت و آزادی در دولت قانونمدار

۴۵۵.....	فهرست منابع و مآخذ.....
۴۵۵.....	کتاب‌ها.....
۴۶۴.....	مقاله‌ها.....
۴۶۹.....	پایان‌نامه‌ها.....
۴۷۰.....	منابع لاتین.....